

Α ΜΕΡΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΕΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ &
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Β ΜΕΡΟΣ
ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ
ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ Δ'

1.
Ποια είναι η έννοια και τα βασικά
χαρακτηριστικά της δημόσιας
επιχείρησης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

3

- Αποτελεί παραγωγική μονάδα που χρησιμοποιεί, συνδυάζει και συντονίζει παραγωγικούς συντελεστές με σκοπό την παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών.
- προσφέρει το προϊόν που παράγει έναντι αντίτιμου και κατά συνέπεια ασκεί εμπορική δραστηριότητα
- αποβλέπει σε συγκεκριμένους σκοπούς που καθορίζονται από την κεντρική διοίκηση και προσδιορίζονται στον ιδρυτικό της νόμο
- είναι συνήθως ανεξάρτητη από τη δημόσια διοίκηση, παρά το γεγονός ότι υπόκειται σε έλεγχο από την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία
- η ιδιοκτησία του κεφαλαίου ανήκει ολοκληρωτικά ή κατά πλειοψηφία στο κράτος ή σε άλλους δημόσιους φορείς

2.

Ποια είναι τα βασικά προβλήματα των δημόσιων επιχειρήσεων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

1. Πρόβλημα είναι η σχετικά χαμηλή τεχνολογική τους αποτελεσματικότητα η οποία αποτελεί συνήθως χαρακτηριστικό των δημόσιων επιχειρήσεων σε όλες τις χώρες του κόσμου οφείλεται στην έλλειψη κινήτρων, τόσο της διοίκησης όσο και των εργαζομένων σε αυτές αφού οι διοικήσεις δεν διορίζονται και δεν αξιολογούνται με βάση τα προσόντα και την επίδοσή τους αλλά τις προσβάσεις τους στην εκάστοτε κυβέρνηση ή ακόμη και τον εκάστοτε αρμόδιο υπουργό ενώ με ανάλογα πολιτικά κριτήρια γίνονται συνήθως και οι προσλήψεις κ.α.

2. Δεύτερο σημαντικό πρόβλημα είναι η επιβάρυνσή τους με το κόστος άσκησης κοινωνικής, αναπτυξιακής, ή σταθεροποιητικής πολιτικής. Άλλες δημόσιες επιχειρήσεις αναγκάζονται για λόγους κοινωνικής ή αναπτυξιακής πολιτικής να διαθέτουν τις υπηρεσίες τους είτε σε όλους τους καταναλωτές είτε απλώς σε μερικές κατηγορίες καταναλωτών, σε τιμές χαμηλότερες του κόστους. Αποτέλεσμα είναι η δημιουργία μεγάλων ελλειμμάτων.

3. Τέλος οι μεγάλες επιχειρήσεις μονοπωλιακού χαρακτήρα σχετίζεται με τη μεγάλη ισχύ την οποία η φύση τους ως δημόσιων επιχειρήσεων μονοπωλιακού χαρακτήρα εξασφαλίζει τους εργαζόμενους σε αυτές. Η μονιμότητα των υπαλλήλων τους προσδίδει ιδιαίτερη ισχύ στα συνδικάτα των εργαζομένων τους τα οποία επιδιώκουν και επιτυγχάνουν σχετικά μεγάλες αυξήσεις οι οποίες είναι δυσανάλογες με την παραγωγικότητά τους

3.
Ποια είναι η έννοια και η έκταση της
τεχνολογικής αναποτελεσματικότητας
των δημοσίων επιχειρήσεων;

- Με τον όρο τεχνολογική αναποτελεσματικότητα αναφερόμαστε σε μία κατάσταση όπου οι συντελεστές της παραγωγής δεν χρησιμοποιούνται κατά τρόπο που να παράγεται το τελικό προϊόν με το ελάχιστο δυνατό κόστος. Διαφέρει από τη οικονομική αναποτελεσματικότητα όπου η παραγωγή των προϊόντων δεν προσαρμόζεται προς τη ζήτησή τους από το κοινωνικό σύνολο. Οι δημόσιες επιχειρήσεις δεν ελαχιστοποιούν το κόστος παραγωγής των προϊόντων τους.
- Αιτία είναι η έλλειψη κινήτρων για επίτευξη αποτελεσματικότητας. Τα κίνητρα είναι δύο κατηγοριών οργανωτικά και ατομικά. Στα οργανωτικά κατατάσσονται συνήθως η πτώχευση και ο ανταγωνισμός ενώ στην κατηγορία των ιδιωτικών κινήτρων κατατάσσονται η μισθολογική διάρθρωση και η μονιμότητα των υπαλλήλων

- **ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΦΘΩΡΩΣΗ**

Στις ιδιωτικές επιχειρήσεις οι μισθοί των υπαλλήλων και των στελεχών συνδέονται περισσότερο με την παραγωγικότητα και τα κέρδη. Έχουν επομένως κίνητρο μεγιστοποίησης των κερδών.

- **ΜΟΝΙΜΟΤΗΤΑ**

Η ύπαρξη μονιμότητας στο δημόσιο αποτελεί αντικίνητρο ανάπτυξης δραστηριότητας από τους εργαζομένους ενώ στον ιδιωτικό τομέα το ενδεχόμενο της απόλυσης αυξάνει την παραγωγικότητα.

- **ΠΤΩΧΕΥΣΗ**

Η ιδιωτική επιχείρηση δεν μπορεί να έχει ζημιά για μεγάλο χρονικό διάστημα γιατί θα πτωχεύσει. Η δημόσια επιχείρηση από την άλλη μπορεί να πραγματοποιεί ζημιές για μεγάλο χρονικό διάστημα. Κατά συνέπεια η ιδιωτική επιχείρηση έχει κίνητρο να ελαχιστοποιήσει το κόστος για να μη πτωχεύσει. Η δημόσια επιχείρηση από την άλλη χορηγεί αυξήσεις μεγαλύτερες από την παραγωγικότητα στους μισθούς γιατί καλύπτει τις ζημιές από τις κρατικές επενδύσεις

- **ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ**

Υπάρχει έλλειψη ανταγωνισμού στη δημόσια επιχείρηση. Οι ιδιωτικές αντίθετα ακόμη και αν είναι μοναδικές στο κλάδο τους αντιμετωπίζουν την απειλή εισαγωγής μιας άλλης η οποία θα μπορούσε να αρχίσει την παραγωγή και να εκτοπίσει την υφιστάμενη μονοπωλιακή. Τέτοιο ανταγωνισμό δεν αντιμετωπίζουν στο δημόσιο καθώς η μονοπωλιακή θέση κατοχυρώνεται από τον ιδρυτικό τους νόμο.

4.
Ποια είναι τα βασικά επιχειρήματα
υπέρ της δημιουργίας Δημόσιων
Επιχειρήσεων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

1. Η αποφυγή κερδοσκοπικής εκμετάλλευσης των καταναλωτών από τα ιδιωτικά μονοπώλια

Σκοπός των ιδιωτικών μονοπωλίων είναι η μεγιστοποίηση των κερδών τους με την επιβολή υψηλότερων τιμών (από αυτές που θα επέβαλλαν οι επιχειρήσεις σε αγορά πλήρους ανταγωνισμού) και με την προσφορά μικρότερης ποσότητας αγαθών από εκείνη που επιθυμεί το κοινωνικό σύνολο εμποδίζοντας την αριστοποίηση κατανομής των πόρων και μειώνοντας την κοινωνική ευημερία. Κατ' αυτό τον τρόπο εκμεταλλεύεται τους καταναλωτές .

2. Η ορθολογικότερη οργάνωση της παραγωγής και η μείωση κόστους

Η ανάληψη της επιχειρηματικής δραστηριότητας από τους δημόσιους φορείς μπορεί να οδηγήσει σε ορθολογικότερη οργάνωση της παραγωγής (με την οριζόντια και κατακόρυφη συγκέντρωση δραστηριοτήτων) στο πλαίσιο μιας ή περισσότερων δημόσιων επιχειρήσεων, η οποία επιτρέπει την εκμετάλλευση οικονομιών κλίμακας και τη μείωση κόστους παραγωγής.

3. Η αποτελεσματικότερη προώθηση άλλων στόχων οικονομικής πολιτικής (πέραν της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων)

Η ΔΕ επιτρέπει στους δημόσιους φορείς να προωθούν καλλίτερα από άλλους τους στόχους τους (βελτίωση της διανομής εισοδήματος - σταθεροποίηση της οικονομίας με την καταπολέμηση της ανεργίας και του πληθωρισμού – οικονομική ανάπτυξη).

Οι ΔΕ μπορεί να διαφοροποιούν τις τιμές τους σε όφελος των χαμηλών εισοδημάτων και να βελτιώνουν τη διανομή του εισοδήματος. Μπορεί επίσης ν' ακολουθούν κατάλληλη τιμολογιακή και επενδυτική πολιτική, να καταπολεμούν την ανεργία και τον πληθωρισμό και να προωθούν την οικονομική ανάπτυξη.

5.
Ποιοι είναι οι βασικοί στόχοι
των Δημόσιων Επιχειρήσεων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

1. Η βελτίωση της κατανομής πόρων δηλ. η προσαρμογή της παραγωγής στις προτιμήσεις του κοινωνικού συνόλου
2. Η βελτίωση της διανομής του εισοδήματος και του πλούτου
3. Η σταθεροποίηση της οικονομίας σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης με την καταπολέμηση της ανεργίας και του πληθωρισμού
4. Η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας

6.
Τι είναι ιδιωτικοποίηση και
τι αποκρατικοποίηση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Οι έννοιες ιδιωτικοποίηση και αποκρατικοποίηση διαφέρουν μεταξύ τους.

- Στην έννοια της ιδιωτικοποίησης περιλαμβάνονται το σύνολο των δραστηριοτήτων που «απομακρύνονται» από τις αρμοδιότητες του δημόσιου τομέα. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι η απαλλαγή του δικαιώματος να καθορίζει το πότε αρχίζουν και πότε λήγουν οι εκπτώσεις ή η κατάργηση του δικαιώματος του κράτους άσκησης ελέγχων στις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών κ.α. Πράξεις ιδιωτικοποίησης χωρίς τη μεταφορά περιουσιακών στοιχείων από το δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα. Με βάση τα παραπάνω αντιλαμβανόμαστε ότι η έννοια της ιδιωτικοποίησης είναι πολύ ευρύτερη από την έννοια της αποκρατικοποίησης.
- Σαν αποκρατικοποίηση εννοούμε τη μεταφορά μέρους ή του συνόλου των δραστηριοτήτων των δημοσίων, κυρίως, επιχειρήσεων στον ιδιωτικό τομέα.

7.
Ποιες είναι οι έννοιες και οι
μορφές ιδιωτικοποίησης;

Τρεις τρόποι χρησιμοποιούνται συνήθως

- **Πώληση ολόκληρης της δημόσιας επιχείρησης ή ενός μέρους αυτής σε ιδιωτικούς φορείς.** Μεταβίβαση του συνόλου της δημόσιας επιχείρησης γίνεται συνήθως όταν η επιχείρηση λειτουργεί σε ανταγωνιστικές αγορές ενώ στις περιπτώσεις μονοπωλιακών επιχειρήσεων μεταβιβάζεται μόνο ένα μέρος από αυτές.
- **Εργολαβική ανάθεση δραστηριοτήτων σε ιδιωτικούς φορείς.** Είναι η ανάθεση ορισμένων δραστηριοτήτων σε ιδιωτικούς φορείς με βάση μειοδοτικό ή πλειοδοτικό διαγωνισμό. Είναι απλούστερη σαν μέθοδος αλλά τίθεται θέμα σε ότι αφορά τον έλεγχο της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών
- **Απελευθέρωση της αγοράς.** Η απελευθέρωση της εισόδου ιδιωτικών επιχειρήσεων σε μια αγορά επιτρέπει την ενίσχυση του ανταγωνισμού με συνέπεια τη μείωση του κόστους παραγωγής των προϊόντων και τη βελτίωση της ποιότητάς τους.

8.

ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ;

Οι βασικοί στόχοι είναι οι εξής :

- Η εξυγίανση ζημιογόνων επιχειρήσεων για να αντιμετωπίσουν τις νέες συνθήκες ανταγωνισμού και να προσφέρουν καλύτερες υπηρεσίες .
- Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων
- Η άντληση νέων κεφαλαίων από τη χρηματαγορά για την πραγματοποίηση ανοιγμάτων των επιχειρήσεων αυτών σε νέους τομείς.
- Ο περιορισμός της εμπλοκής του κράτους σε τομείς όπου δεν έχουν ιδιαίτερα πλεονεκτήματα
- Η αύξηση των εσόδων του κράτους και ο περιορισμός των ελλειμμάτων τους.

9.
Ποιες δραστηριότητες
αναλαμβάνουν οι δημόσιοι
φορείς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- Δραστηριότητες με φθίνον κόστος παραγωγής
- Δραστηριότητες που προκαλούν εξωτερικές και κοινωνικές επιδράσεις
- Δραστηριότητες που συνεπάγονται μεγάλη αβεβαιότητα και υψηλούς κινδύνους
- Δραστηριότητες στις οποίες κρίνεται αναγκαία η ενίσχυση του ανταγωνισμού
- Δραστηριότητες που μπορεί να αποφέρουν έσοδα στους δημόσιους φορείς.

ΚΛΑΔΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΥΝΗΘΩΣ ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

- Η παραγωγή και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας
- Η τηλεφωνία
- Οι ταχυδρομικές υπηρεσίες
- Οι μεταφορές
- Οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες

10.
Ποιοι είναι οι βασικοί στόχοι
των δημόσιων επιχειρήσεων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

- Η βελτίωση της κατανομής των πόρων, δηλαδή η προσαρμογή της παραγωγής στις προτιμήσεις του κοινωνικού συνόλου
- Η βελτίωση της διανομής του εισοδήματος και του πλούτου
- Η σταθεροποίηση της οικονομίας σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης με την καταπολέμηση της ανεργίας και του πληθυσμού
- Η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

11.

Τι είναι ο προϋπολογισμός;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- Ο προϋπολογισμός είναι ο βασικός δημοσιονομικός θεσμός μέσω του οποίου το κράτος και οι φορείς που ελέγχονται από αυτό επιτελούν τις οικονομικές λειτουργίες τους.

12.

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΜΕΣΑ
ΣΤΟΝ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- Σημαντική διαφορά είναι κατά κανόνα οι ιδιωτικές μονάδες προϋπολογίζουν πρώτα τα έσοδα και με βάση αυτά προγραμματίζουν στην συνέχεια τις δαπάνες τους. Αυτό συμβαίνει γιατί στις ιδιωτικές μονάδες τα έσοδα αποτελούν το βασικό περιοριστικό παράγοντα των δραστηριοτήτων τους. Το κράτος από την άλλη αντλεί έσοδα για δύο λόγους:
  - Επειδή μπορεί να χρησιμοποιεί τον εξαναγκαστικό μηχανισμό της φορολογίας
  - Επειδή οι δυνατότητες δανεισμού του είναι επίσης μεγαλύτερες.
- Έτσι λοιπόν το κράτος προγραμματίζει πρώτα τις δαπάνες του και ύστερα αποφασίζει για τις πηγές των εσόδων του.
- Μία δεύτερη διαφορά είναι ως προς τους στόχους που εξυπηρετεί αυτός ο προγραμματισμός. Βασικός στόχος στους ιδιωτικούς φορείς είναι η μεγιστοποίηση αποκλειστικά του ιδιωτικού τους οφέλους ενώ στην περίπτωση του κράτους και των λοιπών δημόσιων φορέων είναι η μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας και η εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος.

13.

Ποιες είναι οι λειτουργίες του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Οι 5 λειτουργίες του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων:

- 1. Η προγραμματική λειτουργία:** ο προϋπολογισμός αποτελεί το μέσο βραχυχρόνιου προγραμματισμού της δραστηριότητά του.
- 2. Η κατανομητική λειτουργία:** ο προϋπολογισμός αποτελεί το μέσο κατανομής των πόρων μεταξύ των αγαθών και υπηρεσιών που παρέχει ο δημόσιος φορέας. Στον ιδιωτικό τομέα τη λειτουργία αυτή επιτελεί ο μηχανισμός των τιμών ο οποίος συντονίζει την προσφορά και τη ζήτηση.
- 3. Η αναδιανεμητική λειτουργία:** με τον προϋπολογισμό επιτυγχάνεται η αναδιανομή του εισοδήματος ανάμεσα στις εισοδηματικές τάξεις, γεωγραφικές περιοχές κ.λ.π. η δωρεάν παροχή αγαθών σε χαμηλά εισοδηματικές τάξεις, η επιβολή προοδευτικών φόρων βελτιώνουν τη διανομή του εισοδήματος. Ωστόσο στη χώρας μας, δυστυχώς, το μεγαλύτερο μερίδιο στα έσοδα έχουν οι έμμεσοι φόροι που επιβαρύνουν τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις που σε συνδυασμό με τη φοροδιαφυγή καθιστούν αδύνατη την εφαρμογή του προϋπολογισμού.
- 4. Η σταθεροποιητική λειτουργία:** ο προϋπολογισμός επηρεάζει τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας και εφόσον είναι διαμορφωμένος κατάλληλα, μπορεί να βοηθά στη σταθεροποίηση της οικονομίας.
- 5. Η αναπτυξιακή λειτουργία:** ο προϋπολογισμός μπορεί να επηρεάζει το ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης ή οικονομικής ανάπτυξης μίας χώρας. Π.χ οι δαπάνες για την **εκπαίδευση ή οι επενδύσεις υποδομής** προωθούν την οικονομικής ανάπτυξη της χώρας.

14.

Ποια είναι τα στάδια του προϋπολογισμού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- Το στάδιο της κατάρτισης που περιλαμβάνει την προετοιμασία σχεδίων προϋπολογισμού ο οποίος ύστερα από επεξεργασίες υποβάλλεται για ψήφιση
- Το στάδιο της ψήφισης κατά το οποίο συζητείται το τελικό σχέδιο και λαμβάνονται αποφάσεις σχετικά με τις πηγές των εσόδων
- Το στάδιο της εκτέλεσης
- Το στάδιο του ελέγχου που περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες που αφορούν την εξέταση της νομιμότητας και της αποτελεσματικότητας της δημοσιονομικής διαχείρισης.

15.

Τι γίνεται κατά το στάδιο της κατάρτισης του προϋπολογισμού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- ✓ Είναι το στάδιο κατά το οποίο προετοιμάζεται το σχέδιο του προϋπολογισμού το οποίο στη συνέχεια υποβάλλεται στη νομοθετική εξουσία για συζήτηση και ψήφιση.
- ✓ Η κατάρτιση αποτελεί αρμοδιότητα της εκτελεστικής εξουσίας και ειδικότερα από τον **υπουργό οικονομικών**.
- ✓ Οι φορείς διατυπώνουν τα αιτήματά τους για πιστώσεις με τη μορφή σύνταξης προσχεδίου προϋπολογισμού και τα διαβιβάζουν στο αρμόδιο υπουργό ο οποίος με τη σειρά του υποβάλλει το προσχέδιο προϋπολογισμού για το υπουργείο του στον τελικά αρμόδιο υπουργό των οικονομικών.
- ✓ Ο τελευταίος αφού λάβει υπόψη του την οικονομική και κοινωνική πολιτική της κυβέρνησης συντάσσει το τελικό σχέδιο το οποίο κατατίθεται για ψήφιση από τη νομοθετική εξουσία, συζητείται σε κάποιο συλλογικό κυβερνητικό όργανο και γίνονται οι αναγκαίες προσαρμογές και συμβιβασμοί.

16.
Ποιες βασικές αρχές πρέπει να
διέπουν τον προϋπολογισμό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- **Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ** σύμφωνα με την οποία ο κάθε δημόσιος φορέας πρέπει να καταρτίζει ένα μόνο προϋπολογισμό. Η σημασία της αρχής είναι προφανής αφού με αυτόν τον τρόπο υπάρχει πλήρης και ενιαία εικόνα της δραστηριότητάς του και διευκολύνεται ο στόχος της διαφάνειας και της ορθολογικότητας στην πραγματοποίηση δαπανών.
- **Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ** σύμφωνα με την οποία ο προϋπολογισμός πρέπει να αναφέρεται σε ένα έτος. Η χρονική περίοδος των 12 μηνών ονομάζεται οικονομικό έτος το οποίο δεν συμπίπτει απαραίτητα με το ημερολογιακό.
- **Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ** σύμφωνα με την οποία τα στοιχεία του προϋπολογισμού πρέπει να είναι ειλικρινή γιατί έτσι ελαχιστοποιείται η απόκλιση μεταξύ πραγματοποιηθέντων και προϋπολογισθέντων εσόδων και εξόδων. Η σκόπιμη αναγραφή πλασματικών μεγεθών δυσκολεύει την ορθολογική διαχείριση και τον κοινωνικό έλεγχο.
- **Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΣΑΦΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ** η οποία υπαγορεύει την αναγραφή των διαφόρων κονδυλίων κατά τρόπο σαφή. Η σημασία είναι προφανής αφού μόνο όταν τα έσοδα και τα έξοδα αναγράφονται με αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται η σύγχυση και είναι δυνατή η άσκηση ελέγχου. Τα έξοδα και τα έσοδα πρέπει να διαχωρίζεται σε κατηγορίες ανάλογα με την φύση τους.

- **Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ** σύμφωνα με την οποία τα έσοδα και τα έξοδα αναγράφονται με κάθε λεπτομέρεια κατά κατηγορίας εξειδίκευσης. Με την λεπτομερή περιγραφή των πιστώσεων τίθενται σε αυτούς που έχουν την ευθύνη της εκτέλεσής του ποσοτικοί και ποιοτικοί περιορισμοί οι οποίοι διευκολύνουν τα εποπτεύονται όργανα και το κοινωνικό σύνολο στην άσκηση δημοσιονομικού ελέγχου. Επιπλέον με την εξειδίκευση των πιστώσεων δεσμεύονται οι έχοντες την ευθύνη να κινηθούν μέσα στα όρια της αναγραφόμενης πίστωσης. Υπάρχει βέβαια και ο κίνδυνος της υπερβολικά μεγάλης εξειδίκευσης η οποία έχει αποτέλεσμα τον περιορισμό της ευελιξίας καθώς και την αδικαιολόγητη αύξηση του κόστους διαχείρισής του.
- **Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΜΗ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ** σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει ορισμένα έσοδα του προϋπολογισμού ενός δημόσιου φορέα να θεωρούνται εκ των προτέρων ότι είναι δεσμευμένα για την κάλυψη συγκεκριμένων δαπανών. Διευκολύνει μεν το κοινοβούλιο και το κοινωνικό σύνολο στην αξιολόγηση του προϋπολογισμού γιατί συνδέει τις δαπάνες με τον τρόπο κάλυψής του. Περιορίζει όμως σημαντικά την ευελιξία του προϋπολογισμού και ο δημόσιο φορέας μπορεί να βρεθεί σε θέση να μη μπορεί να χρησιμοποιήσει ελεύθερα τα έσοδά του.
- **Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ** σύμφωνα με την οποία ο προϋπολογισμός πρέπει να έχει ευρεία δημοσιότητα έτσι ώστε να μπορεί να ενημερώνεται το κοινωνικό σύνολο για τη δημοσιονομική πολιτική και να κρίνει τις επιλογές και τις προτεραιότητες της κυβέρνησης

17.

Ποια είναι τα όργανα κατάρτισης του κρατικού προϋπολογισμού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- Είναι ο υπουργός εθνικής οικονομίας και οικονομικών ο οποίος είναι αρμόδιος για τον προϋπολογισμό των εσόδων και αρμόδιος για τη σύνταξη του τακτικού προϋπολογισμού των εξόδων αφού επεξεργαστεί τα στοιχεία των υπουργείων. Επίσης καταρτίζει το τελικό σχέδιο του τακτικού προϋπολογισμού καθώς εκείνος εφαρμόζει την αναπτυξιακή πολιτική.
- Οι άλλοι υπουργοί εκτιμούν τις ανάγκες στους διάφορους τομείς της δραστηριότητάς τους και τις δαπάνες που θα απαιτηθούν κατά την διάρκεια του επόμενου οικονομικού έτους.
- Η αρμοδιότητα της κυβέρνησης και του πρωθυπουργού ο οποίος συντονίζει την κυβερνητική πολιτική πηγάζει από το γεγονός ότι ο προϋπολογισμός αποτελεί το πρόγραμμα της κυβερνητικής δραστηριότητας για το επόμενο έτος.

18.

Ποια είναι τα όργανα εκτέλεσης του προϋπολογισμού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Αρμόδιο όργανο είναι ο υπουργός ΥΠΟΙΟ ο οποίος ασκεί τις αρμοδιότητες μέσα από ΓΛΚ. Οι εξουσίες που έχει είναι οι εξής :

- ✓ Ο μέσω των υπηρεσιών δημοσιονομικού ελέγχου – έλεγχος αν οι υποχρεώσεις σε βάρος του ελληνικού δημοσίου που έχουν αναληφθεί από τις διάφορες υπηρεσίες και υπουργεία είναι νόμιμες και αν βρίσκονται μέσα στα όρια που προβλέπονται από τον προϋπολογισμό.
- ✓ Ο ορισμός –για συγκεκριμένες χρονικές περιόδους-ποσοστών διάθεσης των πιστώσεων το ύψος των οποίων δεν μπορούν να υπερβούν οι φορείς.

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αρμοδιότητες του ΓΛΚ είναι :

- Επιμελείται την εκτέλεση των εσόδων και των εξόδων του κράτους και ενεργεί για τη συγκέντρωση επεξεργασία και ανάλυση των σχετικών στοιχείων.
- Επεξεργάζεται τα σχέδια νόμων των υπουργείων και συντάσσει εκθέσεις στις οποίες αναφέρονται οι επιπτώσεις που έχουν τα σχέδια αυτά στα έσοδα ή στις δαπάνες .
- Μελετά την εξέλιξη των δημοσιονομικών μεγεθών
- Μελετά θέματα που άπτονται της οικονομικής διαχείρισης του κράτους και της δανειακής του πολιτικής.

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Είναι υπό την εποπτεία του ΥΠΟΙΟ και εδρεύουν στα διάφορα υπουργεία και στις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις. Αρμοδιότητές τους είναι :

- Η εισήγηση προς τον ΥΠΟΙΟ για τον προϋπολογισμό εσόδων και εξόδων
- Ο έλεγχος της νομιμότητας και της πληρότητας των δικαιολογητικών που υποβάλλουν σε αυτές οι φορείς.
- Η εκκαθάριση των εξόδων των φορέων στους οποίους εδρεύουν
- Η εντολή πληρωμής των εξόδων του δημοσίου
- Η παρακολούθηση της πορείας των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑ

- Τα τελωνεία είναι αρμόδια για τη βεβαίωση και την είσπραξη των δασμών και των φόρων που επιβάλλονται στα εισαγόμενα προϊόντα ενώ οι ΔΥΟ είναι αρμόδιες για την είσπραξη των εσόδων του κράτους .

ΟΙ ΔΙΑΤΑΚΤΕΣ

- Είναι όργανα που προβαίνουν στην ανάληψη και εκκαθάριση των υποχρεώσεων του κράτους. Επίσης καταρτίζουν και αποστέλλουν στις ΔΥΟ τι χρηματικές εντολές. Είναι κατά κύριο λόγο τα κύρια όργανα εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Διακρίνονται σε κύριους και δευτερεύοντες. Κύριοι είναι οι υπουργοί και έχουν πολιτικές αστικές και ποινικές ευθύνες.

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΟΛΟΓΟΙ

- Έχουν την αρμοδιότητα από το νόμο να διαχειρίζονται χρήματα που ανήκουν στο κράτος ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Δημόσιος υπόλογος θεωρείται και αυτός που του έχει ανατεθεί προσωρινά η διαχείριση κρατικών περιουσιακών στοιχείων.

Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Παίζει σημαντικό ρόλο στη εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού καθώς οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να καταθέσουν υποχρεωτικά και άμεσα τα ποσά που εισπράττουν από του φορολογούμενους. Στην τράπεζα της Ελλάδος τηρείται ειδικός λογαριασμός «συγκέντρωσης εσόδων και πληρωμών του δημοσίου.

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Πριν από την πληρωμή κάθε δαπάνης ενεργεί προληπτικό έλεγχο ο οποίος αφορά την νομιμότητα και όχι τη σκοπιμότητα της δαπάνης.

19.

Ποιες είναι οι κατηγορίες ελέγχου του κρατικού προϋπολογισμού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ο έλεγχος του προϋπολογισμού αναφέρεται κυρίως στην εξέταση της σκοπιμότητας, νομιμότητας και της αποτελεσματικότητας της δημοσιονομικής διαχείρισης.

- **ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ**

- **ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.** Κύριο χαρακτηριστικό του προληπτικού ελέγχου είναι ότι πραγματοποιείται πριν από την ολοκλήρωση της οικονομικής πράξης από τα αρμόδια όργανα. Κατά συνέπεια μπορεί να προλάβει τη κακή διαχείριση του δημόσιου χρήματος και την ζημιά του δημοσίου. Ο έλεγχος μπορεί να περιλαμβάνει την εξέταση της τήρησης της νόμιμης διαδικασίας αλλά εξετάζει και την σκοπιμότητά τους. Το κύριο μειονέκτημα του προληπτικού ελέγχου είναι ότι οδηγεί στην άμβλυνση της υπευθυνότητας των διοικητικών στελεχών τα οποία γνωρίζουν ότι οι ενέργειές τους θα υποστούν προληπτικό έλεγχο και θα διορθωθούν.
- Ο κατασταλτικός έλεγχος συνίσταται στην εκ των υστέρων πιστοποίηση της νομιμότητας των δημοσιολογιστικών πράξεων και στην επαλήθευση της ακρίβειας των λογιστικών εγγραφών. Εκτός από την εκ των υστέρων εξέταση της νομιμότητας των πράξεων της δημοσιονομικής διαχείρισης μπορεί να επεκτείνεται και σε εξέταση της αποδοτικότητας της αποτελεσματικότητας και της επάρκειας του φορέα σε σχέση με το πρόγραμμα που έχει αναλάβει να υλοποιήσει. Ο έλεγχος αυτός ασκείται από το ΥΠΟΙΟ, το ελεγκτικό συνέδριο και από τη βουλή.

20.

Τι είναι οι προϋπολογισμοί
προγραμμάτων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στους προϋπολογισμούς προγραμμάτων κατατάσσονται κατηγορίες δαπανών με κριτήριο τον ευρύτερα επιδιωκόμενο σκοπό ή δραστηριότητα .

Δηλαδή συντάσσονται προγράμματα με συγκεκριμένο σκοπό ή λειτουργία π.χ. αμυντικό πρόγραμμα, κοινωνικής προστασίας, οδοποιίας, αναδάσωσης κ.λ.π.

Στους προϋπολογισμούς αυτούς ομαδοποιούνται στην ίδια κατηγορία οι δαπάνες όλων των φορέων που έχουν κοινό σκοπό και ταξινομούνται σε κατηγορίες ανάλογα με τη φύση ή χαρακτήρα των δαπανών.

Πλεονεκτήματά τους:

- Επιτρέπουν να διαπιστωθεί για ποιους σκοπούς δαπανάται το δημόσιο χρήμα και πόσο κοστίζει η κάθε δραστηριότητα.
- Επιτρέπουν να συγκρίνουμε το κόστος με το αποτέλεσμα κάθε κρατικής δραστηριότητας και να βγάλουμε συμπεράσματα για την αποτελεσματικότητά ή σκοπιμοτήτά της.
- Επιτρέπουν να ιεραρχήσουμε τις κρατικές δραστηριότητες ανάλογα με τη σημασία και την αποτελεσματικότητά τους.
- Οι προϋπολογισμοί προγραμμάτων είναι χρήσιμοι κυρίως όταν η διάρκειά τους καλύπτει περισσότερα από ένα οικονομικά έτη, έτσι ώστε να μπορούν να εγγραφούν στην πλήρη τους διάσταση και να αξιολογηθούν έργα και δραστηριότητες των οποίων η ολοκλήρωση απαιτεί χρόνο.

21.

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα της εισαγωγής ενός νέου συστήματος προϋπολογισμού στην Ελλάδα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- Η πλήρης εφαρμογή του προϋπολογισμού προγραμμάτων εξυπηρετεί τους εξής στρατηγικούς στόχους:
- Ενιαία απεικόνιση τακτικού προϋπολογισμού , προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων και ειδικών λογαριασμών
- Δυνατότητα προσδιορισμού του κόστους ενός προγράμματος ειδικά αν υλοποιείται από περισσότερους του ενός φορείς
- Διευκόλυνση της αξιολόγησης μιας δράσης και προσδιορισμός της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητάς της
- Ενίσχυση της υπευθυνότητας των φορέων
- Δυνατότητα για αποκέντρωση της ευθύνης για την ορθή δημοσιονομική διαχείριση
- Ουσιαστικός έλεγχος των δημοσίων δαπανών
- Αποτύπωση σε μορφή προγραμμάτων όλων των δράσεων των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα
- Πλήρης διαφάνεια της δημοσιονομικής διαχείρισης

22.

Τι γνωρίζετε για το
Ελεγκτικό Συνέδριο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Το Ελεγκτικό Συνέδριο αποτελείται από:

- Τον Πρόεδρο
- Οκτώ Αντιπροέδρους
- Τριάντα Συμβούλους
- Σαράντα τέσσερις Παρέδρους και
- Σαράντα πέντε Εισηγητές – δόκιμους Εισηγητές.

Στο Ελεγκτικό Συνέδριο υπηρετούν επίσης ένας Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας, ένας Επίτροπος της Επικρατείας με βαθμό Αντιπροέδρου Ελεγκτικού Συνεδρίου και τρεις Αντεπίτροποι της Επικρατείας. Οι αρμοδιότητες του ασκούνται από την Ολομέλεια, τα Τμήματα και τα Κλιμάκια.

ΔΕΟ24 ΤΟΜΟΣ Δ- ΜΕΡΟΣ Β- ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 1

Ορισμός και σημασία του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων

Δημόσιος προϋπολογισμός: ένα σύνολο λογαριασμών, οι οποίοι περιέχουν τα ποσά των δαπανών και των εσόδων που αναμένεται να πραγματοποιήσει σε μία χρονική περίοδο στο μέλλον.

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 3

Κατηγορίες προϋπολογισμών των δημόσιων φορέων

Κριτήρια διάκρισης	Κατηγορίες προϋπολογισμών
1. ανάλογα με το περιεχόμενο των κονδυλίων που περιλαμβάνουν	→ ακαθάριστοι – καθαροί
2. ανάλογα με τη χρονική περίοδο που καλύπτουν	→ ετήσιοι – πολυετείς
3. ανάλογα με τη βάση υπολογισμού των στοιχείων που περιλαμβάνουν	→ ταμειακοί – διοικητικοί
4. ανάλογα με τη μέθοδο πρόβλεψης των κονδυλίων	→ οριακής μεταβολής – μηδενικής βάσης
5. ανάλογα με τη φύση των κονδυλίων που περιλαμβάνουν	→ εκμετάλλευσης (ή τρέχοντες) – κεφαλαίου → τακτικοί – έκτακτοι → κύριοι – προσαρτημένοι
6. ανάλογα με τη μέθοδο κατάταξης των εσόδων + εξόδων	→ κλασσικοί - προγραμμάτων

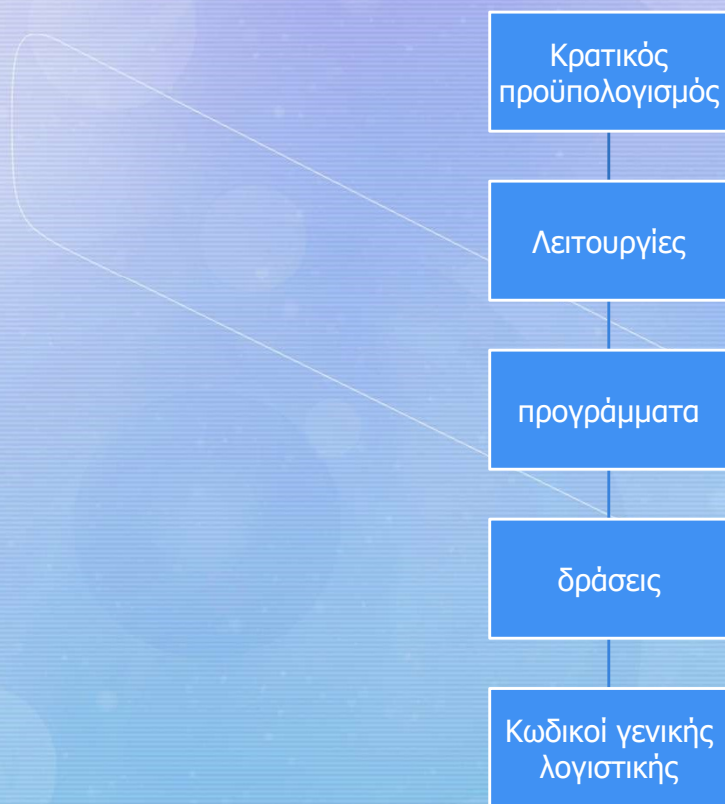

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 4

Υφιστάμενο σύστημα κρατικού προϋπολογισμού

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 4 Προϋπολογισμός προγραμμάτων

Χαρακτηριστικά του προϋπολογισμού προγραμμάτων

Η κατηγοριοποίηση
ενός
προϋπολογισμού
προγραμμάτων
συνήθως
περιλαμβάνει 3 ή 4
επίπεδα:

1^ο: αποτυπώνονται οι
βασικοί τομείς
πολιτικής ενός
κράτους (περιβάλλον,
δικαιοσύνη κλπ), οι
οποίοι συναντώνται
και με τους όρους
αποστολές ή
λειτουργίες.

2^ο-3^ο: καταγράφονται
τα προγράμματα και
υποπρογράμματα
που εξυπηρετούν τον
κάθε τομέα.

4^ο: καταγράφονται οι
δράσεις κάθε
προγράμματος

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 4

Κατηγοριοποίηση προϋπολογισμού προγραμμάτων

Χαρακτηριστικά του προϋπολογισμού προγραμμάτων

- Σε κάθε πρόγραμμα καταγράφονται όλοι οι πόροι (υλικοί και ανθρώπινοι) που διατίθενται για την επίτευξη των στόχων του
- Οι πόροι (εισροές) και τα αποτελέσματα (εκροές) κάθε δράσης σχετίζονται
- Σε όλα τα επίπεδα (λειτουργίες, προγράμματα, δράσεις) τίθενται γενικοί και ειδικοί στόχοι και μετρήσιμοι δείκτες –όπου είναι εφικτό- για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων
- Με τη μορφή προγραμμάτων μπορούν να αποτυπωθούν και οι δράσεις των άλλων φορέων (π.χ. ΟΤΑ, ΝΠ) που παράγουν δημόσια αγαθά και υπηρεσίες.

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 5 Το ισοζύγιο του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων

Ισοζύγιο προϋπολογισμού δημόσιου φορέα:

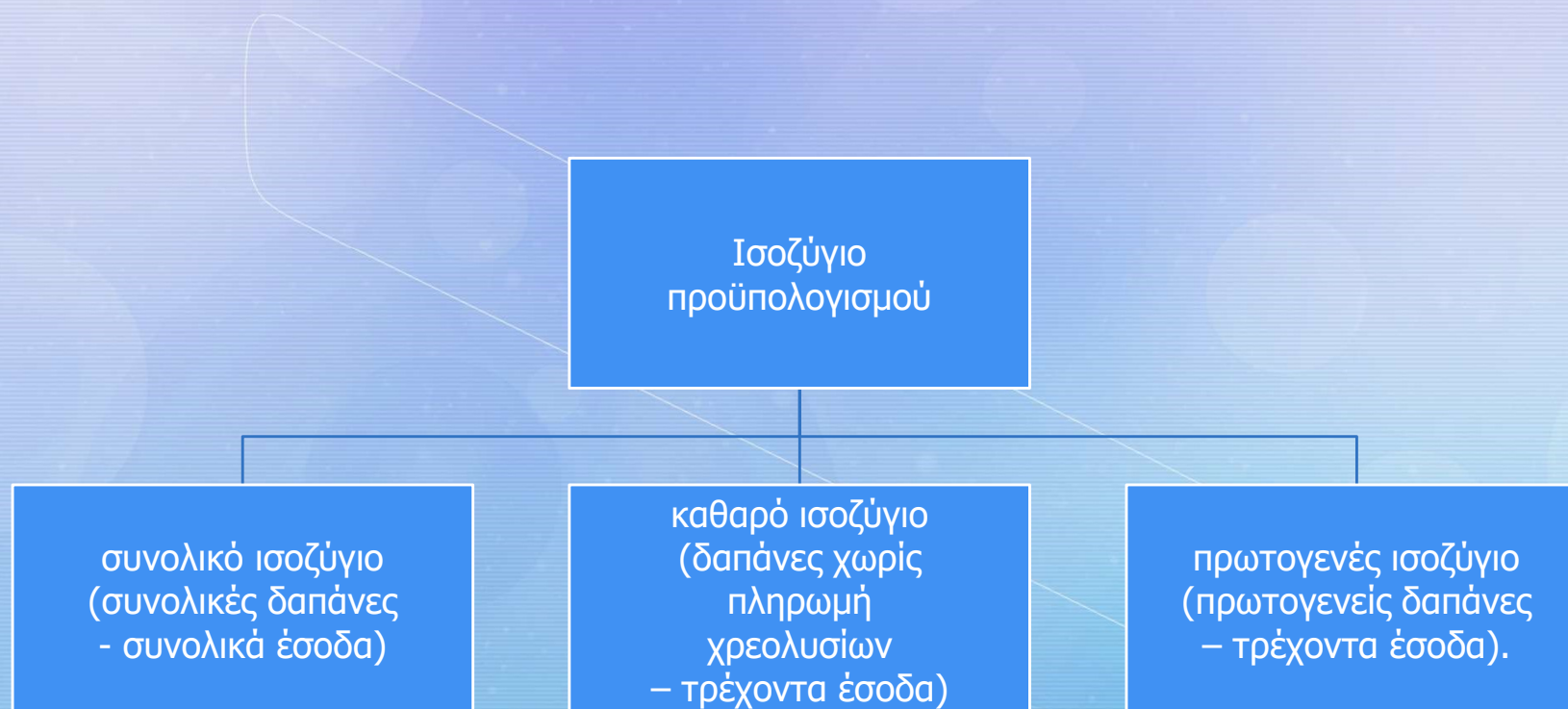
η σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα έσοδα και τα έξοδα ενός δημόσιου φορέα.

Ισοσκελισμένος προϋπολογισμός : αν έσοδα = έξοδα

Πλεονασματικός προϋπολογισμός : αν έσοδα > έξοδα

Ελλειμματικός προϋπολογισμός : αν έσοδα < έξοδα

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 5 Το ισοζύγιο του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων

Το ισοζύγιο του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων**συνολικό ισοζύγιο**

τυπικά παρουσιάζεται πάντα ισοσκελισμένο

καθαρό ισοζύγιο

όταν είναι ελλειμματικό, αυξάνεται η συνολική ζήτηση και η οικονομική δραστηριότητα (επεκτατικός προϋπολογισμός)

όταν είναι πλεονασματικό, μειώνεται η συνολική ζήτηση και η οικονομική δραστηριότητα (περιοριστικός προϋπολογισμός)

πρωτογενές ισοζύγιο

όταν είναι ελλειμματικό, υπάρχει αρνητική αποταμίευση (αύξηση δημοσίου χρέους, μεταβίβαση βάρους κάλυψης καταναλωτικών δαπανών σε επόμενες γενιές)

όταν είναι πλεονασματικό, υπάρχει αποταμίευση (αύξηση επενδύσεων, οικονομικής ανάπτυξης, συγκράτησης/εξυπηρέτησης δημοσίου χρέους)

Οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν τον προϋπολογισμό των δημόσιων φορέων

1. Η αρχή της δημοσιότητας → θα πρέπει να έχει ευρεία δημοσιότητα ώστε να υπάρχει ενημέρωση και να ασκείται κριτική στη δημοσιονομική πολιτική που ασκείται.
2. Η αρχή του ενιαυσίου (της ετήσιας βάσης) → αναφορά σε έτος → τίθεται χρονικός περιορισμός για μεγαλύτερη ακρίβεια (= 12 μήνες) → οικονομικό έτος, το οποίο δεν πρέπει απαραίτητα να συμπίπτει με το ημερολογιακό.
3. Η αρχή της ειλικρίνειας → λαμβάνονται υπόψη πραγματικά οικονομικά δεδομένα, γιατί μόνο έτσι θα ελαχιστοποιηθεί η απόκλιση μεταξύ πραγματοποιηθέντων + προϋπολογισθέντων.
4. Η αρχή της σαφήνειας → κατά τρόπο που να μην αμφισβητείται η προέλευση ή ο ειδικός σκοπός που προορίζονται, προκειμένου να αποφευχθεί η σύγχυση + να είναι δυνατή η άσκηση ελέγχου από τα εποπτικά όργανα + το κοινωνικό σύνολο. Έτσι, διαχωρίζονται ανάλογα με τη φύση τους σε κατηγορίες για να έχουν ομοιογένεια.
5. Η αρχή της ενότητας → επιβάλλεται η συγκέντρωση όλων των εσόδων + εξόδων του φορέα σε έναν ενιαίο προϋπολογισμό + όχι η διάσπασή τους σε επιμέρους προϋπολογισμούς ή λογαριασμούς, για να μπορεί να υπάρχει πλήρης + ενιαία εικόνα + να διευκολύνεται ο στόχος της διαφάνειας + ορθολογικότητας στην πραγματοποίηση δαπανών.
6. Η αρχή της πληρότητας (ή καθολικότητας) → πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα έσοδα και έξοδα που μπορούσαν αντικειμενικά να προβλεφθούν κατά το χρόνο κατάρτισης.
7. Η αρχή της ειδικότητας → αναγραφή κατά κατηγορία εξειδίκευσης.
8. Η αρχή του μη ειδικού προορισμού των εσόδων → δεν πρέπει ορισμένα έσοδα να θεωρούνται εκ των προτέρων ότι είναι δεσμευμένα για κάλυψη συγκεκριμένων δαπανών.

Το θεσμικό πλαίσιο του κρατικού προϋπολογισμού ύ στην Ελλάδα: κατάρτιση, ψηφισή, εκτέλεση και έλεγχος

Ενότητα 1: Δομή του κρατικού προϋπολογισμού

Ενότητα 2: Κατάρτιση του προϋπολογισμού

Ενότητα 3: Ψήφισή του προϋπολογισμού

Ενότητα 4: Εκτέλεση του προϋπολογισμού

Ενότητα 5: Έλεγχος εκτέλεσης του προϋπολογισμού

Ενότητα 6: Απολογισμός - Ισολογισμός

Ενότητα 7: Αρμόδιοι δημόσιοι φορείς για τον κρατικό προϋπολογισμό

Οι φάσεις του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων

1. Το στάδιο της κατάρτισης: προετοιμασία που λαμβάνει την τελική μορφή ύστερα από διάφορες επεξεργασίες, για να υποβληθεί για συζήτηση και ψήφιση στο αρμόδιο κατά περίπτωση όργανο.
2. Το στάδιο της ψήφισης: συζήτηση επί του τελικού σχεδίου + λήψη τελικών αποφάσεων για τις πιστώσεις και τις πηγές άντλησης των εσόδων πριν τη ψήφιση.
3. Το στάδιο της εκτέλεσης: πραγματοποίηση των αναγραφόμενων εσόδων και εξόδων και αρχίζει με την έναρξη του οικονομικού έτους που αφορά.
4. Το στάδιο του ελέγχου: περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες που αφορούν την εξέταση της νομιμότητας και της αποτελεσματικότητας της δημοσιονομικής διαχείρισης.

Μέγεθος, διάρθρωση και οικονομικές επιπτώσεις του κρατικού προϋπολογισμού στην Ελλάδα

Ενότητα 1: Δημοσιονομική κατάσταση στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη

Ενότητα 2: Το ύψος και η σύνθεση των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού

Ενότητα 3: Δομή των δημοσίων δαπανών

Ενότητα 4: Το ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού και το μέγεθος του δημόσιου χρέους

-
- πολύπλοκο και κοινωνικά άδικο φορολογικό σύστημα
  - μεγάλο μέγεθος φοροδιαφυγή
  - αρνητικό ισοζύγιο προϋπολογισμού για μεγάλο χρονικό διάστημα
  - υψηλό δημόσιο χρέος & ενίσχυσή του από ελλείμματα

Τόμος 4 –
Κεφάλαιο 9
**Ειδικοί
λογαριασμοί**

Ενότητα 1: Διάκριση των ειδικών λογαριασμών

Ενότητα 2: Χρησιμότητα των ειδικών λογαριασμών

Ενότητα 3: Ποσά που διακινούνται με τους ειδικούς λογαριασμούς

Ενότητα 4: Συνέπειες από την παρουσία των ειδικών λογαριασμών

Ειδικοί Λογαριασμοί

- καθιερώθηκαν το 1951
  - ανέρχονται στους 354 περίπου
  - Διάκριση:
    - *αυτόνομοι ειδικοί λογαριασμοί* (εκτός προϋπολογισμού): 275 (π.χ. λογαριασμοί κονδυλίων έρευνας ΑΕΙ-ΤΕΙ, ΕΛΕΓΕΠ, απογευματινά ιατρεία νοσοκομείων κλπ.), το ισοζύγιο τους δεν προσμετράται στο έλλειμμα του προϋπολογισμού
    - *ειδικοί λογαριασμοί εντός του προϋπολογισμού*: 79 (π.χ. σπατόσημο, λογαριασμοί πόρων από ΕΕ κλπ.), το ισοζύγιο τους προσμετράται στον προϋπολογισμό
- Πλεονεκτήματα: εξασφαλίζουν διαχειριστική ευελιξία, διευκολύνουν την αξιολόγηση και τον έλεγχο των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων κλπ.
- Μειονεκτήματα: δημιουργούν δημοσιονομική αταξία, αποκρύπτουν μέρος των δημοσίων δαπανών, του δημοσίου χρέους και του ελλείμματος κλπ

▼

Τόμος 4 – Κεφάλαιο
10
**Δημοσιονομικές
υποχρεώσεις που
απορρέουν από τη
συμμετοχή της
Ελλάδας στην ΕΕ**

Ενότητα 1: Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης

Ενότητα 2: Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος

Ενότητα 3: Χρηματικές ροές από και προς την ΕΕ

Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης: ένας κοινοτικός μηχανισμός που υποχρεώνει τις χώρες της ΕΕ να έχουν έλλειμμα γενικής κυβέρνησης κάτω από το 3% του ΑΕΠ και το δημόσιο χρέος τους να μην ξεπερνά το 60% του ΑΕΠ.

όταν έλλειμμα > 3% του ΑΕΠ → κινείται η **Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος:** συντάσσεται έκθεση σχετικά με το έλλειμμα και γίνεται σύσταση στη χώρα να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για τον περιορισμό του. Αν για δύο συνεχόμενα έτη η χώρα δεν καταφέρει να μειώσει το έλλειμμα κάτω από το 3% επιβάλλονται ποινές.

Τόμος 4 – Κεφάλαιο
11
**Διαπιστώσεις-
συμπεράσματα-
προτάσεις
πολιτικής**

δημοσιονομικό: το σημαντικότερο πρόβλημα της χώρας μας

Ελλείμματα $\Rightarrow$ $\uparrow$ δημόσιο χρέος $\Rightarrow$ $\uparrow$ δαπανών για εξυπηρέτηση χρέους $\Rightarrow$ $\uparrow$ ελλειμμάτων κοκ.

Αιτίες: λανθασμένες προβλέψεις μεγεθών, απόκρυψη στοιχείων ή τυχαία γεγονότα, «πολιτικοί κύκλοι», ανορθολογική δομή του φορολογικού συστήματος και μεγάλη φοροδιαφυγή.

Προτάσεις πολιτικής: αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος (διεύρυνση φορολογικής βάσης, κατάργηση αδικαιολόγητων απαλλαγών κ.ά.), συγκράτηση, εξορθολογισμό και αξιολόγηση των δημοσίων δαπανών.

**ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ ΓΡΑΠΤΗ
ΕΡΓΑΣΙΑ [2019-2020]**

ΤΟΜΟΣ Δ

**ΘΕΜΑ : ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ- ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ
ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ**

Θέμα

- Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2008 κατέδειξε σημαντικές αδυναμίες της οικονομικής διακυβέρνησης στα κράτη-μέλη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) και οδήγησε στην κρίση χρέους στην ευρωζώνη. Ιδιαίτερα αποκάλυψε ότι, ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών δεν ήταν επαρκής και ότι οι υφιστάμενοι δημοσιονομικοί κανόνες δεν μπορούσαν να αποτρέψουν την δημιουργία μακροοικονομικών και δημοσιονομικών ανισορροπιών. Ως απόρροια της κρίσης χρέους στην Ευρωζώνη ελήφθησαν σημαντικές πρωτοβουλίες από τα κράτη-μέλη της ΟΝΕ που οδήγησαν στο σημερινό πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΟΝΕ. Αρχικά, η Έκθεση των 5 Προέδρων το 2015 παρουσίασε ένα σχέδιο για την εμβάθυνση της ΟΝΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε σε μια σειρά προτάσεων (Λευκή Βίβλος για το μέλλον της Ευρώπης, 2017) για την ολοκλήρωση της ΟΝΕ, τις οποίες εξειδίκευσε με περαιτέρω ανακοινώσεις της (Δελτίο Τύπου ΕΕ, Μάιος 2018 και Ανακοίνωση ΕΕ, Ιούνιος 2019). Ως αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας, τα κράτη-μέλη της ΟΝΕ συμφώνησαν στα τέλη του 2019 στη δημιουργία ενός δημοσιονομικού μέσου σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας (BICC) για την ευρωζώνη το οποίο αποβλέπει στη στήριξη των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και των δημόσιων επενδύσεων, με σκοπό την ανάπτυξη των οικονομιών της ευρωζώνης και την ανθεκτικότητα του ενιαίου νομίσματος. Το νέο δημοσιονομικό μέσο αναμένεται να αρχίσει να λειτουργεί ταυτόχρονα με τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Με βάση τα παραπάνω:

- 1. α. Αναφέρετε συνοπτικά ποιες είναι οι κυριότερες αλλαγές στη διακυβέρνηση της ΟΝΕ από την έναρξη της κρίσης χρέους, σε ποιους τομείς εμβάθυνσης της ΟΝΕ προσέβλεπαν και αν πέτυχαν το στόχο τους.
- 1.β. Πιστεύετε ότι είναι αναγκαία η περαιτέρω ολοκλήρωση της ΟΝΕ με τη δημιουργία ενός δημοσιονομικού πυλώνα; Αναπτύξτε την άποψή σας αιτιολογώντας σχετικά.
- 2. α. Ποια είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του νέου δημοσιονομικού μέσου σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας (BICC), πως αναμένεται να συμβάλλουν στην επιδιωκόμενη εμβάθυνση της ολοκλήρωσης της ΟΝΕ και ποιοι οι κίνδυνοι αποτυχίας;
- 2.β. Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίδραση του BICC στην Ελληνική οικονομία; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

1. α. Αναφέρετε συνοπτικά ποιες είναι οι κυριότερες αλλαγές στη διακυβέρνηση της ΟΝΕ από την έναρξη της κρίσης χρέους, σε ποιους τομείς εμπάθυνσης της ΟΝΕ προσέβλεπαν και αν πέτυχαν το στόχο τους.

1.β. Πιστεύετε ότι είναι αναγκαία η περαιτέρω ολοκλήρωση της ONE με τη δημιουργία ενός δημοσιονομικού πυλώνα; Αναπτύξτε την άποψή σας αιτιολογώντας σχετικά.

2. α. Ποια είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του νέου δημοσιονομικού μέσου σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας (BICC), πως αναμένεται να συμβάλλουν στην επιδιωκόμενη εμβάθυνση της ολοκλήρωσης της ONE και ποιοι οι κίνδυνοι αποτυχίας;

2.β. Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίδραση του BICC στην Ελληνική οικονομία; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Πηγές:

1. Λοϊζίδης Ι., Πατσουράτης Β. (2008), Οικονομικά Δημόσιων Επιχειρήσεων και Προϋπολογισμός Δημόσιων Φορέων και Οργανισμών, ΕΑΠ Τόμος Δ΄.
2. Πατσουράτης, Β., Τάσος, Ν. (2015), Νέα Οικονομική Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΑΠ.
3. Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο, 2017 Αξιολόγηση των Μακροοικονομικών & Δημοσιονομικών Προβλέψεων του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) 2018-2021, σελ 4-7, https://www.hfisc.gr/sites/default/files/axiologisi_mpds_11_5_17_1.pdf
4. Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2017, Έγγραφο Προβληματισμού σχετικά με την εμβάθυνση της ΟΝΕ (σελ 12-16 και 37-40). https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paperemu_el.pdf
5. Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2018, Δελτίο Τύπου, Προϋπολογισμός της ΕΕ: ένα Πρόγραμμα Στήριξης των Μεταρρυθμίσεων και μια Λειτουργία Σταθεροποίησης των Επενδύσεων για την Ενίσχυση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, 31 Μαΐου 2018. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_18_3972
6. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019, Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου διακυβέρνησης για το δημοσιονομικό μέσο για τη σύγκλιση και την